

Vi kan stå på jättars skuldror

Om Gudrun Malmer – vår skånska jätte

Den tidiga skolmatematikens Grand old lady har lämnat oss. Gudrun Malmer blev nästan 100 år och hennes minne hedrades vid Matematikbiennalen i Växjö 2020. Här berättar Barbro Grevholm på ett personligt sätt om Gudruns långa gärning och starka engagemang i svensk matematikundervisning.

Gudrun Malmer var utbildad folkskollärare och speciallärare, och hon utnämndes 1999 till filosofie hedersdoktor vid Göteborgs universitet och 2013 vid Malmö universitet. Hon verkade som klasslärare, seminarielärare, rektor och senare metodiklektor vid lärarutbildningen i Malmö. Gudrun älskade matematik och var professionell ut i fingerspetsarna, känd av de flesta i Norden som undervisar matematik i skolan. Hon var aktiv långt efter sin pensionering och var en av landets mest eftersökta föreläsare om de tidiga skolårens matematik. Hon intresserade sig speciellt för barn med dyslexi och matematiksvårigheter.

Gudruns barndom

Gudrun Malmer var en riktig skånsk gräbba. Hon föddes den 17 juli 1920 på skånska bondlandet i byn Hunneberga mellan Harlösa och Flyinge. Hunneberga är ett litet samhälle utan kyrka cirka två mil nordost om Lund och norr om Kävlingeån. Det ligger i en vacker, mjukt kuperad trakt med försiktiga dalsänkor mellan låga åsar och backar av sand med små träddungar utspridda mellan åkrarna. Det är en välmående bygd med stora vackra hus och gårdar. Hennes föräldrar var Edit Thorsson och Nils Olsson. Hon hade även en broder. Fadern var ordförande i kommunen och modern sades vara en synnerligen driftig kvinna. Gudrun kunde fått en lycklig barndom på landet, men hennes barndom var emellertid kantad av svårigheter. Hon fick polio före skolåldern och hennes far dog redan då hon var nio år. Så när hon skulle börja skolan var hennes ena ben i spjälor från foten till höften och hon kunde inte gå till skolan. Hon blev undervisad i hemmet då och då av en pensionerad lärare och först i tredje klass kunde hon förenas med sina skolkamrater. Det visade sig också att hon led av ordblindhet, dyslexi, och hon fick kämpa hårt för att övervinna de problem som orsakades av den. Det har hon berättat om i flera av sina böcker.

I griftetalet vid Gudruns begravning i Dalby heligkorskyrka den 20 december 2019 berättade prästen en andekdot om Gudrun som barn. Hon sändes att

hämta kommunalskatten hos bönder runtom i byn, ty när en liten tös knackade på anade ingen oråd utan öppnade för henne. Så blev skatten indriven – och räkna kunde hon, så det gick säkert bra. Egenskapen att kunna handskas väl med pengar behöll hon livet igenom. På grund av det kan nu många matematiklärare få stipendier för att utveckla sin undervisning.

Utbildning, tidig verksamhet och arbete

Gudrun älskade matematik och hon ville utbilda sig vidare. Helst ville hon bli läkare. Men det kunde inte familjen bekosta och av modern fick hon rådet att gå på seminariet i Lund och bli lärare. Så blev det och 1942 var hon färdig som folkskollärare. Sin första undervisning som lärare gav hon i skolan i Kyrkheddinge nära Dalby. Hon träffade Gunnar Malmer som blev folkskollärare 1933 och de gifte sig 1943. Äktenskapet var barnlöst men de adopterade en flicka, Inger som var född 1945. Gudruns första egentliga anställning som lärare var i Borgeby utanför Lund och där arbetade även Gunnar. Gudrun var folkskollärare i Malmö 1946–48 och 1953–62. Hon och Gunnar skildes 1962.

Gudrun anställdes vid lärarutbildningen i Malmö 1963 som lektor i lågstadiets metodik, men tog tjänstledigt och sökte en rektorstjänst i Huddinge. Hon fick den anställningen och arbetade vid flera skolor i Huddinge, kanske som den första rektorn i Sverige som var kvinna. Där träffade hon Olof Nordström som blev hennes följeslagare och stöd i livet. De gifte sig 1963. Gudrun blev kvar i Huddinge i tolv år innan hon återvände till Malmö och Lund. Under åren i Malmö var Gudrun fackligt aktiv i Lunds lärarsällskap och var bland annat ordförande av sydvästa Skånes del av Svenska folkskolläraryrkesförbundet 1960–62, förbundssekreterare i Svenska folkskolläraryrkesförbundet 1962–63, samt suppleant i förbundsstyrelsen 1963–66.

Fokus på undervisning i matematik och svenska

Gudrun intresserade sig speciellt för metodik i svenska och matematik. Hon gav tillsammans med E. Gerok ut *Läs och förstå* och senare på 1950-talet serien av matematikläroböcker *Vi räknar* tillsammans med Gerda Widéen. Även serien *Vi läser och lär* publicerades. Serien *Vi räknar* kom till efter att Gudrun gjort en studieresa i USA 1957 bekostad av ett stipendium från lärartidningen *Vår skola*. I USA mötte Gudrun Catherine Stern som hon tog intryck av och senare ofta refererade till.

Gudruns kreativitet och entusiasm för matematiken tog sig snart uttryck i skapandet av olika läromedel. Räkneflanellografen lanserades redan 1955, då Gudrun skrev en handledning för lärare om hur den kunde användas. Räkneflanellografen gavs ut av Norstedts förlag och i *Tidskrift för skolmatematik* i mars 1956 skriver de om den:

För den första räkneundervisningen där bilden spelar en mycket stor roll, då det gäller att åskådliggöra och konkretisera en räknesituation, innebär räkneflanellografen en stor fördel tack vare bildmaterialets rörliga form. Man kan snabbt och enkelt sätta upp och ta bort bilder för att demonstrera en räknesituation och barnen kan själva få handskas med materielen.

Presentationen av flanellografen illustreras av ett foto där läraren pekar på de bilder som monterats på tavlan. Läraren på bilden är troligen Gudrun Malmer.

Flanellografen hade prövats ut i två år vid Lerbäcksskolan i Lund. Senare presenterade Gudrun *Räkneväska* som även den innehöll konkret material för att åskådliggöra räkneshistorier i matematikundervisningen. Den starka betoning som Gudrun alltid lade vid åskådlighet, undersökande och laborativa inslag hade hon säkert från Anna Kruse som 1910 hade lanserat den synen med sin bok *Åskådningsmatematik*.

Tvekan inför den nya matematiken

På 1960-talet lanserades den nya matematiken över hela världen och även i Sverige. Många anammade det nya men några var tveksamma till den teoretiska framtoning som matematiken fick genom införandet av mängdlära och en rad nya symboler. Det blev en del fejder där Gudrun kände sig ensam som förespråkare av att gå varligt fram med en alltför abstrakt framställning i den inledande matematiken. I sin avsaknad av akademisk utbildning kände hon sig överkörd av mera högt utbildade matematikmetodiker och lärarutbildare. I debatter lutade sig Gudrun gärna mot en annan läroboksförfattare, Sven Lindström, som också var skeptisk till överteoretiseringen av matematiken. En glimt av de skilda ståndpunkterna ger hon i sina böcker och ibland kunde hon berätta om det. Så småningom visade det sig att Gudrun tänkte rätt och de mest extrema varianterna av den nya matematiken försvann bort från svensk skolmatematik.

Flexibel som hon var följde Gudrun ändå väl med i utvecklingen av den svenska skolmatematiken. När Lgr 69 lanserades, med starka influenser av den nya matematiken, skrev hon en ny läroboksserie som kallades *modern matematik*. När Gudrun gick bort i december 2019 erinrade jag mig att hon för cirka 25 år sedan gav mig två stora väskor med böcker. Jag hade då inte möjlighet att fördjupa mig i dem men det kom för mig nu att jag måste se närmare på böckerna. Tack och lov visste jag precis var jag lagrat dem i vårt stora förråd. Det visade sig att bland böckerna, som ännu låg kvar i väskorna Gudrun lämnade dem i, fanns läromedlen *modern matematik* och även böcker på engelska som kan ha varit en inspirationskälla till dem.

De engelskspråkiga böckerna heter *Modern school mathematics. Structure and use* och är utgivna av Houghton Mifflin Company i Boston omkring 1967. Titeln på böckerna verkar ha tilltalat Gudrun eftersom hon döpte sina egna böcker för Lgr 69 till *modern matematik* (med små bokstäver). Liksom i de engelskspråkiga böckerna finns till varje elevbok en lärarens bok som innehåller hela elevboken. Mellan varje elevbokssida har man fogat in en sida med text till läraren som beskriver hur läroboken kan användas och tar upp förslag till förberedande övningar, arbetsmaterial, lekar, spel och överkursuppgifter. Elevboken för ettan är mycket tilltalande i vackert fyrfärgstryck med lugna fina illustrationer gjorda av Karin Feltzin. För de högre årskurserna försvinner fyrfärgen och blir till svart och en färg ytterligare. I inledningen skriver Gudrun att anvisningarna i Lgr 69 om lärostoff, arbetssätt och läromedel har varit vägledande vid utformningen av bokserien och det supplerande materialet. Det är för övrigt mycket omfattande. Jag föreställer mig att Gudrun utformade de här böckerna under viss vanda.

Metodiklektor och ledare för utvecklingsprojekt i matematik

När Gudrun återvände till Malmö efter åren i Huddinge tillträdde hon en befattning som metodiklektor i specialundervisningens metodik. Där kom hon att arbeta med att utveckla speciallärarutbildningen, baserat på värdefulla erfarenheter från sin egen undervisning och från matematikkliniken som hon hade infört i Huddinge.

På 1980-talet ledde Gudrun två stora utvecklingsprojekt i matematik vid skolstarten. Det första var GUMA-projektet 1981–84, som innefattade tre parallella klasser på Gullviksskolan i Malmö. Här användes alternativa arbetsformer i matematik och projektet kallades snart *Matematik på talets grund*, inspirerat av Ulrika Leimars *Läsning på talets grund*, LTG. Den uppläggning man använde i matematiken beskriver Gudrun i processkedjan tanke – handling – språk – symboler. Projektet ville även bryta det starka beroendet av den gemensamma läroboken. Några av de frågor man ägnade tid åt var bland annat vilka undervisningsmål man ville formulera för åk 1, vilka handlingar, ord och uttryck som är speciellt viktiga för att gynna barnets begreppsbildning, på vilka sätt vi kan fråga efter och utgå från barnets erfarenheter, hur vi kan få fram barnens kreativitet och verksamhetslust och hur vi ska behålla helhetssynen på elevernas utveckling. I sin bok *Kreativ matematik* delar Gudrun med sig av aktiviteter och uppslag som användes i projektet.

Det andra utvecklingsprojektet var NYMA-projektet 1984–85 vid Rydebäcksskolan i Helsingborg i samarbete med läraren Birgitta Granberg. Här var Gudrun intresserad av att ta reda på vilka kunskaper nybörjarna hade vid skolstarten, vilka ord och uttryck de förstod och vilka ord och uttryck de spontant använde. I projektet fick barnen under de första veckorna utföra ett antal varierande övningar individuellt. Samtalen och kommentarerna spelades in och analyserades. Efter det följde Gudrun arbetet i klassen under hela lågstadietiden. En observation från GUMA-projektet som bekräftades här var att vi som lärare ofta överskattar elevernas förmåga att förstå instruktioner och att berätta om och beskriva sådant de gör. Å andra sidan underskattar vi lärare ofta barnens förmåga att praktiskt utföra komplicerade uppgifter med matematiskt innehåll. Slutsatsen är att undervisningen bör erbjuda väsentligt fler tillfällen för eleverna att få använda konkret material. Och samtal och diskussioner bör föras i direkt anslutning till dessa övningar. Gudrun sammanställde en särskild lista över ord och uttryck som hon ansåg borde övas systematiskt i lämpliga inlärningssituationer. Det materialet finns i hennes böcker och rapporter. De observationer och erfarenheter Gudrun vann i de båda projekten återkom hon ofta till i sina föredrag och artiklar. Det bidrog till att göra hennes undervisningsvisioner realistiska och övertygande livfullt beskrivna.

Matematikordlista A

JÄMFÖRELSEORD

HUR?

1. STORLEK	<i>stor</i> <i>liten</i>	<i>större</i> <i>mindre</i>	<i>störst</i> <i>minst</i>
2. ANTAL	<i>många</i> <i>få</i>	<i>fler</i> <i>färre</i>	<i>flest</i> <i>färst</i>
3. KVANTITET	<i>mycket</i> <i>litet</i>	<i>mer (mera)</i> <i>mindre</i>	<i>mest</i> <i>minst</i>

Grundandet av Gudrun Malmers stiftelse

Gudrun Malmers stiftelse bildades 1985 genom en stor donation av hennes egna medel. Vid den tiden var Gudrun 65 år och det var dags för henne att gå i pension. Grundandet av stiftelsen kan ses som en slags markering av att hennes yrkesverksamma tid var över och genom stadgarna knöt hon stiftelsen nära till lärarutbildningen i Malmö, som då var en del av Lunds universitet. I stadgarna föreskrivs att ändamålet är att

främja vetenskaplig forskning, främst pedagogiska utvecklingsarbeten, som avser matematikundervisningen i grundskolan och gymnasieskolan eller motsvarande skolform. I första hand bör sådana projekt prioriteras som har till målsättning att stimulera ett mera elevcentrerat arbetssätt och där andra forskaranslag inte kan erhållas. Kommunal bidrag, t.ex. för lokalt utvecklingsarbete, utgör däremot inget hinder.

Hela nettoavkastningen av stiftelsens tillgångar ska användas till stipendier. Under årens lopp har mer än 120 sådana projekt fått stöd och flera hundra lärare i matematik fått chans att utveckla sin undervisning. Intressant är att flera av stipendiaterna efter sitt utvecklingsarbete gått vidare i forskarutbildning eller liknande personlig utveckling. Några exempel att nämna är Per Eskil Persson, Gunnar Sjöberg, Constanta Olteanu och Birgit Gustafsson som disputerat, Anna-Lena Lindekvis som fortsatt sin forskning och Marianne Rönnbom som var verksam i lärarutbildningen efter fortbildning. Det finns många fler att nämna som använt sina erfarenheter genom stipendierna till viktiga uppdrag för svensk matematikundervisning. Viktigast är naturligtvis den stimulerande undervisning som många elever fått tack vare stipendierna.

I mitten på 1990-talet bad Gudrun mig bli medlem i styrelsen för stiftelsen och en relativt omfattande förnyelse av styrelsen skedde. Efter kort tid valdes jag till ordförande och kände därmed ett ansvar för att kvalitetssäkra arbetet i stiftelsen. Gudrun tillförde ytterligare medel till stiftelsen och det var stora belopp att hantera för en liten ideell grupp. Stadgarna reviderades. Vi utformade ett nytt informationsblad om stiftelsen och genomförde en systematisk årlig annonsering, bland annat i Nämnaren, och rapportering av stipendierna. Jag skapade en webbplats för stiftelsen. Ansökningsblanketten omarbetades för att ge bättre uttryck för forskningsaspekten av projektet. Stipendiebeloppen utökades och vi införde seminarier där de sökande fick presentera sina projektidéer innan styrelsen slutgiltigt tog beslut och där varje stipendiat tilldelades en mentor eller handledare som skulle fungera som stöd under arbetet. Vi fördjupade samarbetet med SMaLs sommarkurser i Mullsjö genom att stipendiat som var färdiga med sina projekt fick presentera slutrapporterna vid seminarier där.

Stiftelsen – en möjlig öppning för fortsatt utveckling

Gudrun var entusiastisk över den anknytning till matematikdidaktisk forskning som hon upplevde att stiftelsen och stipendiaterna fick genom förnyelsen. Dock var ansvaret för stiftelsens ekonomi egentligen alltför tungt för en liten grupp idealister, i synnerhet som Gudruns trogna bankkvinna i Båstad, som biträtt i förvaltningen, ej längre kunde verka som tidigare. Stiftelsens kapital var då över fem miljoner kronor. När jag avgick ur styrelsen för stiftelsen i december 2001 lämnade jag förslag till en stabilare organisation av stiftelsen.

Gudrun var glad över det initiativet. Jag föreslog att den som förvaltar stiftelsen och ska sköta det administrativa arbete, som förvaltning och löpande verkställighet av styrelsens beslut för med sig, bör vara anställd. Jag påpekade också att det är en viktig uppgift för styrelsen framöver att försöka arbeta för att nivån på ansökningarna och projektens innehåll håller en hög kvalitet. På så sätt kan stipendierna vara ett komplement till och ibland en förberedelse för fortsatt verksamhet i forskarutbildning i matematik med ämnesdidaktisk inriktning.

Mitt förslag följdes nog inte helt, för stiftelsens verksamhet har varit relativt osynlig de senaste åren. Troligen får stiftelsen ytterligare tillskott av kapital från Gudruns dödsbo. Det vore glädjande om fler ville sända kvalificerade ansökningar om att få stipendium.

Medverkan vid matematikbiennaler

När matematikbiennalerna startade 1980 var Gudrun en viktig medverkande och aktör. Hon drog alltid massor av deltagare till sina program och de ansvariga visste att stora lokaler krävdes där hon skulle föreläsa. Hon samlade 1992 sina föredrag från de sju första biennalerna i en bok med titeln *Matematik ett glädjeämne*. När jag 2015 och 2019 tog initiativ till att nominera Gudrun Malmer för *The Emma Castelnuovo Award* sammanfattade jag innehållet i denna bok ungefär så här: Titeln på boken summerar Gudrun Malmers egen syn på matematiken. För henne var det ett ämne med glädje och hon vill göra det möjligt för alla barn att få uppleva detta glädjeämne. Hon ägnade hela sitt arbetsliv åt att få denna vision att bli sann. I boken har hon samlat sju av de huvudföredrag hon hållit vid Matematikbiennaler. Dessa konferenser samlar lärare från hela Sverige och från de övriga Nordiska länderna, och här hade tusentals lärare möjlighet att lyssna till Gudruns inspirerande och entusiastiska föreläsningar om undervisning och lärande i matematik. Det första föredraget är från 1980 och det sjunde från 1992. Efter det fortsatte hon att bidra till biennalerna i många år och de föredragen är dokumenterade i konferensrapporterna. Jag ser i dokumentationerna att hon finns med bland föreläsarna åtminstone fram till 2006.

Den första föreläsningen handlar om hur lärare kan hindra elever från att tidigt förlora intresset för matematiken och vilka slags aktiviteter som kan stödja elever. I kapitlet med titeln *Matematik – ett språk för alla*, förklarar hon hur hon arbetat med de lingvistiska aspekterna av matematik. I sin diskussion om kunskapssyn hänvisar hon till John Holt som sa: "Children should look for counting as a simpler, quicker way of doing things they already know how to do, not as a set of mystical recipes on how to get the correct answer to meaningless questions".

I den tredje föreläsningen argumenterar hon för förändring av matematikundervisningen och förklarar varför och hur hon vill se den förändringen. Föredraget från 1986 är en djup och rik exposé av skolmatematikens historia i Sverige och hennes visioner för framtiden. Genom att hon kunde ha översikt över en så lång period av undervisning i matematik hade hon möjlighet att basera sitt föredrag på sin egen långa erfarenhet. *Kreativitet i matematik* var hennes ämne 1990 och den avslutande föreläsningen bär titeln *Huvudräkning – en konst*. Föredragen speglar i hög grad det Gudrun Malmer ansåg viktigast i matematikundervisningen. Den breda och djupa kunskap som hon visar i

dessas sju föreläsningar är imponerande och unik, liksom hon själv är i den tidiga matematikutbildningen i Sverige. Hennes like finns inte och hennes 80 år av hängivet arbete för matematikutbildningen är beundransvärda. Boken *Matematik ett glädjämne* är ett tydligt bevis för den saken. Den som ännu ej läst boken kan göra det och samtidigt minnas Gudrun och vad hon betytt.

Fortbildningsinsatser i matematik

Under 1980-talet höll Gudrun Malmer tillsammans med Inger Wistedt en lång rad fortbildningskurser för lärare runt om i landet. Gudrun var där en ivrig föreläsare för de idéer som Anna Kruse för fram i *Åskådningsmatematik*. De båda var också entusiastiska för det material som kallas Cuisenairestavar. I sitt arbete kom de att påverka varandra. Gudrun kom att ge ut många böcker där hon ger fina exempel på hur stavarna kan användas och Inger kom 2010 att skriva ett litet förord för en nyutgåva av Anna Kruses bok, som Gudrun gjort henne förtjust i. Gudrun inledde också ett samarbete med neuropsykologen Björn Adler och de gav 1996 ut boken *Matematiksvårigheter och dyslexi*. Men Gudrun blev snabbt besviken på Adler och bara tre år senare gav hon ut en ny bok, *Bra matematik för alla*, där hon vidareutvecklade materialet som fanns i den tidigare boken. I den fick inte Adler vara med. Gudrun var en bestämd kvinna och godtog endast det hon helhjärtat kunde stödja.

Dataprogram för matematikundervisning

På slutet av 1980-talet lanserades kurser för lärarutbildare och lärare om hur man designar dataprogram för undervisningen. Jag deltog i en sådan utbildning 1986 och fick därefter ett miljonanslag för att skapa programmet *Räknegrottan*. Gudrun tog intresserat del av det och andra program hon såg spridas i skolorna. Och även om hon nu var sjuttioårsåldern var hon inte sen att se egna möjligheter. Hon skapade i samarbete med en liten datafirma, *Elevdata*, bland annat dataprogrammet *Logik i matematik*, som bygger på arbete med Cuisenairestavar. Ett par lärare jag hade på kurs i matematikdidaktik, Malin Nilsson och Heidi Thorstensson, genomförde en utvärdering av programmet och skrev en uppsats om det. I sina slutsatser skriver de bland annat:

Gudrun Malmer har utarbetat ett välgjort och pedagogiskt datorprogram, "Logik i matematik". Det finns ingen onödig layout med mycket färg, ljud och rörliga bilder som kan störa eleverna. Vi har använt detta program i vår undervisning. Programmet är enkelt att hantera och använda. Det är tydlig struktur på rubriker och innehåll, vilket gör det lätt för eleverna att gå in och jobba med precis det de vill och behöver. Arbetsbeskrivningarna är korta och lättfattliga och behövs i många fall för att man ska förstå vad som ska göras. För de barn som har svårigheter med läsningen underlättas det genom att viktiga ord och begrepp är med fetstil eller att några övningar inte kräver instruktioner utan barnen ser vad som ska göras.

Gudruns passion för matematiken, som gav henne energi att oavbrutet arbeta för nya möjligheter för eleverna, är imponerande. Steget från flanellografen på 1950-talet till datorprogram på 2000-talet är ett mäktigt kliv.

Inbjuden föreläsare överallt

Det var inte bara på matematikbiennaler och fortbildningskurser Gudrun föreläste. Hon blev inbjuden på många håll för att inspirera där matematikundervisningen behövde lyftas. Hon medverkade även i kompetensutvecklingskurser, bland annat vid Högsolan i Kristianstad, inbjuden av mig, och hon föreläste på konferensen *Kvinnor och matematik* i Malmö 1990. Då talade hon om *Kreativitet och matematik*, liksom i den bok som strax därefter kom ut.

På 1990-talet gjorde Göran Emanuelsson ett par intervjuer med Gudrun för Nämnaren och 1999 erhöll hon ett hedersdoktorat vid Göteborgs universitet. Jag hade glädjen att få vara hennes gäst vid den högtiden och det var en mycket stolt Gudrun som mottog hedersutmärkelsen tillsammans med drottning Silvia. Senare fick Gudrun ett hedersdoktorat även vid Malmö universitet, men då hade hon inte möjlighet att personligen ta emot det. Hälsan började svikta och Gudrun hade genomgått en bypass-operation. Hennes yngsta barnbarn fick ta emot hederutmärkelsen för henne vid en ceremoni på Grand hotell i Lund.

En generös välgörare

Gudrun var inte bara generös med att dela med sig av sina kunskaper om matematikundervisning och sina erfarenheter av hur barn lär matematik. Hon var också en mycket generös person att dela med sig av sina egna tillgångar. Hon skänkte som nämnts många miljoner till den stiftelse som bär hennes namn. Men även *Kulturhistoriska föreningen* i Lund fick donationer för olika syften. Sydsvenskan skriver den 17 december 2004 om ytterligare donationer. De berättar att hennes läroböcker blivit succéer, räkneväskan säljs fortfarande och hon eftersöks som föreläsare i hela Norden. "Men att samla i egen lada eller leva lyxliv, det är inte Gudrun Malmers grej", står det i artikeln. "Pengarna skänker hon till skola och vård." I helsidesintervjun med Gudrun berättas att hon skänkt två miljoner till en ultraljudsapparat. Hon har då samma år genomgått en bypassoperation i maj men orkar trots det redan i augusti föreläsa på en konferens. Vid intervjutillfället har hon skänkt 1,2 miljoner till kamerautrustning för att thoraxavdelningen ska kunna börja filma operationer. Filmerna ska användas i undervisningssyfte. Mot slutet av sitt liv bodde Gudrun på ett äldreboende, Brunnbo, i Lund. Och hon skänkte också medel till äldreboenden i Lund.

Gudruns fritidsintressen

En så aktiv person som Gudrun var i sin profession har väl inte tid för några hobbies? Jo, Gudruns tid räckte även för det. Hon sjöng i Domkyrkokören i Lund och blev då säkert en vän av Buxtehudes musik som spelades både som inledning och avslutning vid hennes begravning. Hennes körledare var nämligen expert på Buxtehude. Hon hade under många år ett hus i Båstad där hon bodde på sommaren och en del övriga lov. Där ägnade hon sig åt trädgårdsarbete och med sådan framgång att folk reste från långt omkring för att bese hennes odlingar av framför allt grönsaker. Det intresset kan säkert ledas tillbaka till hennes barndom och uppväxt på landet. Hon tyckte också om att handarbeta och vid min 60-årsdag förärade hon mig ett broderi av tulpaner i twistsöms-teknik, som hon själv arbetat fram. Det intresset delade hon med sin mor Edit som också hon var skicklig med handarbeten.

Hur kan vi minnas och hedra Gudrun?

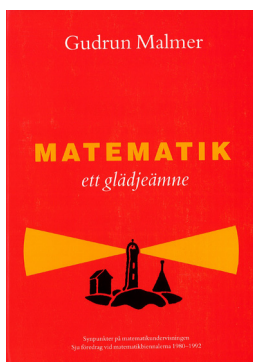
Några av oss bland Gudruns mångåriga kollegor skrev ett minnesord över henne som publicerades i ett flertal tidningar. Där avslutade vi på följande vis:

För Gudrun var eleven alltid i centrum och hennes tankar och avsikter lever kvar även när hon nu gått bort. Vi är många i Sverige som minns samarbetet med Gudrun med beundran, glädje och tacksamhet.

Det bästa sättet att hedra hennes minne kanske är att på nytt begrunda det hon försöker säga oss, försöka förstå det och använda det i vår verksamhet. Idag när mycket som påverkar oss är globalt lyfter många blicken och ser på matematikundervisningen i USA, Singapore eller Kina och det är väl gott och bra. Men det räcker kanske att vi lyssnar på våra inhemska jättar som Anna Kruse och Gudrun Malmer? I deras böcker och skrifter finner vi många fina idéer och uppslag för hur vi lärare kan förhålla oss till eleverna och bedriva vår undervisning i matematik.

LITTERATUR

- Malmer, G. (1990). *Kreativ matematik*. Ekelunds förlag: Solna.
- Malmer, G. (1992). *Matematik – ett glädjeämne: Synpunkter på matematikundervisningen: sju föredrag vid Matematikbiennalerna 1980–1992*. Solna: Ekelunds förlag.
- Malmer, G. (1999). *Bra matematik för alla: nödvändig för elever med inlärningsvärigheter*. Studentlitteratur: Lund.

Referenser och omfattande förslag på litteratur finns på Nämnnaren på nätet. Där finns också länkar till minnesordet som nämns ovan och till Gudrun Malmers stiftelse. Ett stort antal artiklar skrivna av Gudrun Malmer finns sökbara i Nämnnarens artikelregister.

Vi vill även föreslå läsning av de intervjuer som Göran Emanuelsson gjorde med Gudrun i slutet av 90-talet. Nu med mer än tjugo års perspektiv på vad hon då sa kan man förundras över hennes klarsynthet och engagemang i frågor som är fortsatt lika aktuella.